

DRAMSKI TEKST KAO LINGVOMETODIČKI PREDLOŽAK U NASTAVI SKLADNJE

Mate Milas
Osnovna škola Većeslava Holjevca
Zagreb

SAŽETAK: Dramski tekst kao lingvometodički predložak mogao bi u nastavi skladnje biti uzorkom govorne rečenice ili teksta. Na osnovi takvoga predloška moglo bi se učiti o „nepotpunim” rečenicama, kakvima obiluje naša svakodnevna konverzacija. Mogla bi se također analizirati skladnja govornih rečenica potpunijega gramatičkog ustrojstva, i to ponajprije usporedbom s rečenicama iz drugih pisanih tekstova.

Ključne riječi: dramski tekst, skladnja, skladnja govorne rečenice, skladnja pisane rečenice.

Za razliku od drugih književnih djela dramski su tekstovi tek sekundarno pisani za čitatelja, a primarni je njihov cilj oživotvorenje na pozornici. Dramski pisac tijekom stvaranja teksta neprestano ima na umu stvarnu izvedbu toga djela pred publikom. Kad piše govor nekoga lika, osnovni tekst dramskoga djela, on zna da to nije govor za čitatelja nego za gledatelja pred kojim će se odvijati prividno stvarna životna i govorna situacija. Uz glumu, jezične osobitosti govora likova najvažniji su čimbenik stvaranja iluzije stvarnosti te je dramski pisac prisiljen stvarati pisani tekst koji će biti što vjerniji preslik govornoga teksta.

U nastavi skladnje hrvatskoga jezika dramski tekst može stoga poslužiti kao lingvometodički uzorak govornoga jezika, odnosno kao primjer skladnje govorne rečenice ili međurečenične skladnje govornoga teksta.

U osnovnoškolskim i srednjoškolskim udžbenicima i radnim bilježnicama hrvatskoga jezika prava je rijetkost uporaba dramskoga teksta kao lingvometodičkoga predloška za nastavu skladnje.

Razloge tome možemo tražiti u shvaćanju skladnje kakvo se iznosi u većini naših gramatika, pa onda i u nastavi skladnje, a korijeni su tome shvaćanju još u antičkim vremenima.

Riječ *sýntaksis* u grčkome jeziku nastala je prema shvaćanju da skladnja (sintaksa) proučava pravila povezivanja, slaganja riječi u rečenicu: *sýn* (s/sa, zajedno, pored) + *táksis* (red) znači *porédanje, uređivanje, slaganje u red*. Prvi su na taj način odredili područje koje sintaksa treba proučavati grčki gramatičari Krisip (3. st. pr. Kr.) i Apolonije Diskol (2. st. pr. Kr.).¹

Takvo definiranje predmeta skladanjskog proučavanja proizlazi iz shvaćanja rečenice kakvo je iznio još Aristotel (384.-322.), prema kojemu rečenica ima samostalan, u sebi dovršen, određen smisao. Aristotel je, naime, gramatiku zasnivao na logici i smatrao je da imaju isti predmet proučavanja: smislene rečenice. Pomišlja se tu na dekontekstualizirane rečenice, u kojima se riječi ne odnose ni na što konkretno, nego imaju tek opće, apstraktno značenje. Da bi bile smislene, takve rečenice onda imaju potpunu rečeničnu strukturu, barem subjekt i predikat. Zato se i predmet skladnje mogao odrediti kao slaganje (skladnja) riječi u rečenicu, što podrazumijeva da bi donja granica sintaktičkoga proučavanja bio spoj dviju riječi, dok je gornja granica rečenica – dovršena, „samoj sebi dovoljna” jezična činjenica.

Ponajviše zahvaljujući gramatikama Dionizija Tračanina (2.-1. st. pr. Kr.), i Priscijana (5. st.) te gramatici iz Port-Royala (1660.) takvo se shvaćanje rečenice zadržalo do 19. st.²

U 19. st., a posebice u 20. iznosi se kritika gramatičkoga modela zasnovana na logici,³ traže se druga uporišta jezičnome proučavanju, a u obzorje lingvističkoga interesa postupno ulazi i konkretna jezična realizacija, *parole* iz slavne Saussureove dihotomije *langue* : *parole*, gdje rečenice nisu uvijek „same sebi dovoljne”, nego su „nepotpune”, situacijski, kontekstno ovisne. Kontekstno uključena, rečenica može imati nepotpuno gramatičko ustrojstvo ili može biti svedena na jedan rečenični član, npr. *I?, Onda?, Možda., Da., Ne., Stvarno?...*⁴

¹ Takvu tvrdnju iznosi Rikard Simeon u *Enciklopedijskom rječniku lingvističkoga nazivlja*, Zagreb, 1969., str. 386. Milka Lvić u knjizi *Pravci u lingvistici* (Ljubljana, 1978., 4. izd., str. 16.) tvrdi pak da je Apolonije Diskol prvi tako definirao predmet sintakse.

² Gramatika iz Port-Royala obveznim rečeničnim dijelovima, uz subjekt i predikat, dodaje i kopulu.

³ Jezgrovit prikaz radova iz 19. st. u kojima se odbacuje na logici zasnovan model skladnje gramatike iz Port-Royala iznosi G. Graffi u knjizi *200 years of syntax* (Amsterdam/Philadelphia, 2001., str. 73.-167.)

⁴ Valja ipak dodati da se i dalje većina lingvističkih teorija bavila apstraktnim sustavom koji omogućuje govor (*langue* ili *competence*), a mnogo manje analizom govora. Tek u novije vrijeme u okvirima spoznajne lingvistike, psiholingvistike, primijenjene lingvistike ili proučavanja jezičnoga razvoja postoji mnogo proučavanja govorne realizacije jezičnoga sustava, na kojima se onda zasniva određena lingvistička ili didaktička teorija.

U hrvatskim gramatikama, osim na fonetskoj razini, ne opisuje se govorna jezična realizacija pa stoga o tome nema govora ni u školskim jezičnim udžbenicima, koji su zapravo didaktičke prilagodbe naših znanstvenih gramatika. Skladanjski opis u našim gramatikama uglavnom je tradicionalan, ukorijenjen u antičkoj tradiciji. Od *Priručne gramatike hrvatskoga književnog jezika*⁵ na taj opis utječe i generativno-transformacijska gramatika, ponajprije u opisu stvaranja jednostavnih i složenih rečenica preoblikama od ishodišnih rečenica te dependencijalna gramatika u naglašavanju središnje uloge predikata u rečeničnome ustrojstvu, no to je opet područje jezične sposobnosti (*langue*), a ne izvedbe (*parole*). Tek u *Gramatici hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta* J. Silića i I. Pranjkovića⁶ i govor dobiva svoj prostor, i to upravo unutar skladanjskoga opisa. Polazeći od Saussureove dihotomije, autori upozoravaju na razlike jezika i govora uvodeći za govornu rečenicu pojam *iskaz*. Dok rečenica kao uopćena, potencijalna jezična činjenica mora imati potpuno gramatičko ustrojstvo, iskaz ne mora. Dijelovi njegova gramatičkoga ustrojstva mogu biti sadržani ili u kontekstu ili u govornoj situaciji.⁷ Navest ću 1174. paragraf te gramatike:

„Takvih se iskaza može naći posebno u tekstovima dijaloške naravi. Usp.:

- *Koliko ti je godina?*
- *Koliko je tebi? – rekla je, kao da je dama koju se to ne smije pitati.*
- *Starija si od mene. Znam sigurno da sam mlađi.*
- *Drugo pitanje?*
- *Nema tako smisla.*
- *Zašto?*
- *Nema.*
- *Zašto nema?*
- *Tako, nema.*

(Slobodan Novak, *Dolitali metak*)

Iskazi kao što su *Drugo pitanje?*, *Zašto?* i sl. ne mogu funkcionirati kao rečenice jer nemaju potpunoga gramatičkog ustrojstva. Da bi to postali, moraju se izdvojiti iz konteksta, mora im se dopuniti temeljno

⁵ Barić i dr., *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb, 1979.

⁶ J. Silić – I. Pranjković, *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb, 2005.

⁷ Vidjeti str. 276. – 279.

gramatičko ustrojstvo, npr. **Hoćeš li postaviti drugo pitanje?, Zašto nema smisla tako razgovarati?** i sl.”

Ivo Pranjković, autor sintaktičkoga dijela gramatike, nudi tako razrješenje kritike nastave sintakse koje je iznio još 1981. godine u članku *Sintaksa u suvremenoj nastavi*:⁸

„U nastavi sintakse gotovo se uvijek polazi od idealiziranih, umjetno konstruiranih ili dekontekstualiziranih rečenica tipa *Ivan čita knjigu*, u kojima je na neki način sve „regularno” i u skladu s unaprijed ponuđenim, često i pogrešnim ili, još češće, nedovoljno iscrpnim definicijama. Učenik međutim svakodnevno u tekstovima (osobito beletrističkim) susreće „neregularne” konstrukcije koje nikako ne može uklopiti u naučne sheme i obrasce.”⁹

U naslovu je gramatike naznačena želja autora da gramatika utječe na nastavu u srednjoj školi i na fakultetima, a držim da bi se navedeno razlikovanje *govora/jezika* te *rečenice/iskaza* trebalo učiti na tim razinama, pri čemu bi dijaloški tekstovi, ponajprije dramski, bili osnovni lingvometodički predlošci.

U osnovnoj školi ne bi se smjelo učiti o razlici *govor/jezik*, a ne bi trebalo uvoditi ni pojam *iskaza*, no trebalo bi na osnovi dijaloškog teksta upozoriti učenike kako su rečenice našega svakodnevnoga razgovora često drugačije od onih koje se uče pri skladanjskoj raščlambi.¹⁰

Nepotpune rečenice karakteristične su za govor u kojem je postignut visok stupanj „dijalogičnosti”. Uobičajene su u svakodnevnoj konverzaciji licem u lice, u kojoj govornik i slušatelj neprestano mijenjaju uloge: iza pitanja slijedi odgovor, iza izjave slaganje, protuslovlje ili dodatna informacija, novo pitanje itd. Pritom je jezični sustav, sa svim svo-

⁸ *Suvremena metodika nastave hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 1, Zagreb, str. 32.-38.

⁹ Citirano iz knjige *Druga hrvatska skladnja*, Zagreb, 2001., str. 116. Objavljujući taj članak ponovo nakon dvadeset godina, I. Pranjković pokazuje kako se ništa u nastavi skladnje u tom pogledu nije promijenilo.

¹⁰ Osim rečeničnih fragmenata koji su „otrgnuti” iz potpunije strukturirane rečenice, postoje u komunikaciji i jednočlane rečenice kojima ne možemo pretpostaviti potpunije gramatičko ustrojstvo u kojemu bi one činile jedan rečenični član, npr.: *Hej!, Da., Ne., Onda?, Svakako. Ivane!...* Riječ je o usklicima, česticama i vokativu, koji i ne mogu postati rečeničnim članom ovisnim izravno o predikatu, nego su i u obnovljenome potpunijem gramatičkom ustrojstvu zaseban član, npr. *Da, ići ću u kino., Ne, ne mogu doći.*

Za nastavu bi se i takve rečenice tumačile kao rečenice kojima se može dopuniti temeljno gramatičko ustrojstvo, a koje je u konverzaciji zalihosno. Drugačiji sintaktički status čestica, modalnih izraza, usklika i vokativa treba ostaviti znanstvenoj gramatici. (Vidjeti npr. I. Pranjković, *Hrvatska skladnja*, Zagreb, 2002., str. 55, str. 101.).

jim suprasegmentnim vrjednotama, tek jedan komunikacijski aspekt – ljudi komuniciraju i neverbalno, s pomoću drugih zvukova i gesta, kao što su uzdah, smijeh, otpuhivanje s negodovanjem ili prezirom, kimanje glavom, odmahivanje rukom, izrazom lica itd. Sudionici komunikacije često se otprije znaju pa mogu uzeti kao gotovu činjenicu zajedničko znanje, ideje i sklonosti te mnogo toga uopće ne trebaju eksplicirati.

No u govoru se može povećati „monologičnost”, a tada se rabe i rečenice potpunije gramatičke strukture. To se događa već kada jedan od govornika štogod izjavljuje ili stvara ponešto duže iskaze, najčešće pripovjedne, ali i opisne i raspravljačke (analitičke). Isto će tako na jezičnu „dotjeranost” na svim razinama utjecati i povećan stupanj formalnosti komunikativnoga čina. Monologičnost i formalnost bili bi primjerice najveći onda kada se govornik na nekom predavanju obraća brojnoj publici, koja mu je uglavnom nepoznata i može kritički sagledati izrečeno, te se tijekom izlaganja dijalog uopće i ne očekuje. Takvi su tekstovi uglavnom malo organizirani u vezi s trenutačnom situacijom i zajedničkim znanjem, a više u vezi s progresijom svoje teme.

U nastavi skladnje mogle bi se, na osnovi dramskoga teksta kao predložka, takve gramatički potpunije ustrojene govorne rečenice uspoređivati s pripovjednim, opisnim ili raspravljačkim rečenicama uzetim iz neke pripovijetke, romana ili stručnoga rada. Kako sam rekao u uvodu, dramski je tekst poseban po tome što nastoji biti preslik stvarne govorne situacije i u njemu bi se trebalo očitovati sve ono što je karakteristično za skladnju govorne rečenice, a pripovijetka, roman ili stručni članak pisani su ipak za čitatelja i u njima se ostvaruje sve ono što je karakteristično za skladnju pisane rečenice.

I intuitivno smo svjesni da neku misao ili diskurs često nećemo jednako jezično realizirati u govoru i u pisanju, a to su potvrdila i brojna istraživanja.¹¹ Postoje mnoge skladanjske pojavnosti koje su karakteristične za pisani jezik, a u govoru će se vjerojatnije realizirati drugim sredstvima. U svakodnevnome je govoru najčešće riječ o *ad hoc* konverzaciji u kojoj se postupa spontano, u kojoj nema, za razliku od pisanja, vremena za pomno planiranje rečenice te se rabe samo ona jezična sredstva koja su automatizirana, nesvjesna, „brzo dostupna”.

¹¹ Vidjeti: M. Milas, *Usporedba govornih i pisanih pripovjednih tekstova učenika 3., 5. i 7. razreda osnovne škole*, Hrvatski, god. 5., br. 2., Zagreb, 2007. te literaturu navedenu uz članak.

Razne se skladanjske vježbe mogu oblikovati da bi učenici, na osnovi svojega imanentnog jezičnog znanja, osvješčivali donekle drugačiju uporabu jezika pri govoru i pisanju. Možemo npr. pitati učenike koju bi rečenicu vjerojatno izrekli u razgovoru s roditeljima ili prijateljima:

1. a) *Došavši pred školu, vidio sam da su svi već otišli.*
b) *Kad sam došao pred školu, vidio sam da su svi već otišli.*
2. a) *Budući da sam brbljao s Markom, profesor me zapisao u dnevnik.*
b) *Brbljao sam s Markom pa me profesor zapisao u dnevnik.*
3. a) *Nisam došao premda su me oni pozvali.*
b) *Oni su me pozvali, ali nisam došao.*
4. a) *Profesor me zapisao zbog brbljanja s Markom.*
b) *Profesor me zapisao zato što sam brbljao s Markom.*
5. a) *Umoran i pospan, nisam uopće slušao što profesor govori.*
b) *Bio sam umoran i pospan pa nisam uopće slušao što profesor govori.*

Mislim da bi već učenici viših razreda osnovne škole lako prepoznavali koje su od tih istoznačnih rečenica češće u svakodnevnome govoru.

Osim na razini jednostavnih i jednostruko složenih rečenica, mogle bi se oblikovati i vježbe na razini mnogostruko složene rečenice, odnosno teksta, u kojima bi se također uočavale razlike u skladnji govorne i pisane rečenice.

Govornik, naime, nema vremena za dotjeranu mnogostruko složenu rečenicu s jasno ustrojenim semantičkim i skladanjskim odnosima, a niti za tekst s dobro organiziranim kohezijskim sredstvima. U govoru postoji snažna tendencija da se stvaraju jednostavne koordinirane rečenice, a kohezija se u takvoj linearnoj, aditivnoj strukturi izražava s pomoću deiksa (referencije na jedinice izvan iskaza, često neposredno nazočne), prozodijskih elemenata i paralingvističkih sredstava (geste).

Tipičan pak pisani tekst zahtijeva da mu značenje bude jasno bez oslanjanja na neverbalna sredstva, da se ponudi isključivo tekstem – jezik nosi sav komunikacijski teret, nema geste ni ostalih neverbalnih signala da potpomognu interpretaciju napisanoga. Stoga u takvim tekstovima više informacija mora biti „leksikalizirano” pa se tome prilagođava rječnik i rečenična struktura. Semantičko-sintaktički odnosi u mnogostruko složenoj rečenici moraju biti dobro organizirani – elaboracija je nužna da bi se neznanome čitatelju jasno prenijela poruka. Kohezija se izražava leksičkim izborom, atribucijom, nominalizacijom, ana-

foričkim sredstvima (referiranjem na prijašnji dio teksta), kataforičkim sredstvima (najavljivanjem onoga što će biti rečeno), unutarrečeničnim i međurečeničnim konektorima (*naime, prema tome...*) i interpunkcijskim sredstvima koja zorno pokazuju unutarrečenične odnose. Za razliku od govora rabe se ne samo jezična sredstva koja su automatizirana, spontana nego i ona koja nam postaju dostupna „misaonim pretraživanjem”, uz svjestan napor.

Mogli bismo provoditi vježbe u kojima bismo tražili da učenici pokušaju sređenu mnogostruko složenu rečenicu zapisati onako kako oni misle da bi ju izgovorili (tada bi se vjerojatno stvorio tekst, tj. više rečenica).

Uzet ću kao primjer dvije rečenice, jednu iz udžbenika geografije, jednu iz udžbenika povijesti za sedmi razred osnovne škole:

Rečenica iz udžbenika geografije govori o smanjenju biološke raznolikosti, odnosno o pretvaranju šuma u njive:

Šumu koju čine mnoge vrste biljaka i koja je pružala dom mnogim životinjama zamijeni njiva na kojoj ljudi nastoje uzgojiti samo jednu vrstu biljke, potiskujući druge biljke i životinje iz polja.

Rečenica iz udžbenika povijesti govori o Nikoli Tesli:

Osamdesetih godina 19. stoljeća živio je u Budimpešti, gdje je sudjelovao u izgradnji prve telefonske centrale te otkrio načelo okretnoga magnetskog polja, što je bio začetak njegova kasnijeg najvažnijeg izuma – elektromotora izmjenične struje.

Svojoj kćeri, koja pohađa sedmi razred, dao sam zadatak da pročita pojedinu rečenicu s dijelom prethodnoga teksta, a onda da još nekoliko puta pročita navedenu rečenicu. Zatim sam tražio da zatvori udžbenik i da mi kaže o čemu se govori u „ciljanoj” rečenici. Pritom je gledala u papir na kojem sam ispisao važnije misli iz rečenice, ali bez veznika. Ovako je ona reproducirala navedene rečenice (neću navoditi oznake za stanke, oklijevanja niti ću bilježiti pogrešan pa ispravljen početak nekog dijela rečenice):

Šumu koju čine mnoge vrste biljaka i koja je pružala dom mnogim životinjama zamijeni njiva na kojoj ljudi nastoje uzgojiti samo jednu vrstu biljke, potiskujući druge biljke i životinje iz polja.

u šumi ima mnogo vrsta biljaka i ona pruža dom mnogim životinjama onda je čovjek izgradio njivu na njoj koji uzgaja samo jednu vrstu biljke i potiskuje ostale biljke.

<p><i>Osamdesetih godina 19. stoljeća živio je u Budimpešti, gdje je sudjelovao u izgradnji prve telefonske centrale te otkrio načelo okretnoga magnetskog polja, što je bio začetak njegova kasnijeg najvažnijeg izuma – elektromotora izmjenične struje.</i></p>	<p><i>Živio je osamdesetih godina 19. stoljeća u Budimpešti i sudjelovao je u izgradnji prve telefonske centrale i otkrio je načelo okretnoga magnetskog polja što je začetak njegova kasnijeg izuma elektromotora izmjenične struje.</i></p>
--	---

Dakle, za dramski tekst, igrokaz u kojem bi neki učenik pred profesorom odgovarao povijest ili geografiju, bile bi neprimjerene rečenice iz lijevog stupca, a primjerene bi bile rečenice nalik onima u desnome stupcu.

Ako bismo se pri takvim vježbama koristili dramskim tekstom kao uzorkom skladnje govornoga teksta, trebali bismo birati one dijelove u kojima se pisac nije previše „zanio” pod utjecajem pisanoga medija te mu rečenica nije postala previše „knjiška” i govorno neuvjerljiva.

Iznio sam, dakle, u radu neke prijedloge o učenju skladnje govorne rečenice, za što bi dramski tekst služio kao osnovni lingvometodički predložak. Smatram, naime, da bi u nastavi skladnje trebalo spomenuti nepotpune rečenice, kakve su uobičajene u našoj svakodnevnoj konverzaciji, ali i da bi se moglo govoriti o skladnji gramatički potpunije ustrojene govorne rečenice, pa čak i teksta. Tada bi osnovna metoda rada bila usporedba s rečenicom ili tekstom koji je karakterističan za ostale pisane vrste, koje nemaju „obvezu” oponašanja govora. Postavlja se, međutim, pitanje ne bi li, u skladu s često isticanim načelom učenja na učenikovoju imanentnoj gramatici, bilo bolje uspoređivati učenikov zavičajni govor i književni govor. Naravno da se i takve usporedbe mogu činiti u nastavi. Izvrsne su vježbe kada učenici neki dramski tekst napisan književnim jezikom prevode u svoj zavičajni govor i obrnuto, no skladanjske su razlike govornoga teksta na dijalektu i govornoga teksta na standardnome jeziku vrlo malene (najuočljivija je mogućnost smještaja enklitike na početak rečenice u kajkavskim i čakavskim govorima) te bi takve vježbe bile mnogo korisnije u nastavi fonetike/fonologije, morfologije i leksikologije. Na skladanjskoj razini mnogo su veće razlike među tekstovima koji su karakteristični predstavnici pisanoga odnosno govornoga jezika.

Takva je metoda dobra i zato da učenici što ranije postanu svjesni toga da pisani jezik krije mnoga bogatstva našega jezika koja ne postoje u našoj svakodnevnoj konverzaciji, a mogu se upoznati samo čitanjem i tako mogu postati dio naše jezične sposobnosti, koja će se očitovati u tekstovima koje pišemo, ali i u tekstovima koje govorimo.

LITERATURA

- Chafe, W., Danielewicz, J., *Properties of spoken and written language*, u knjizi: *Comprehending oral and written language*, ur. Horowitz, R., Samuels, J. S., San Diego, 1987.
- Graffi, G., *200 years of syntax*, Amsterdam/Philadelphia, 2001.
- Ivić, M., *Pravci u lingvistici*, Ljubljana, 1978.
- Milas, M., *Usporedba govornih i pisanih pripovjednih tekstova učenika 3., 5. i 7. razreda osnovne škole*, Hrvatski, god. 5., br. 2, Zagreb, 2007.
- Pranjković, I., *Druga hrvatska skladnja*, Zagreb, 2001.
- Pranjković, I., *Hrvatska skladnja*, Zagreb, 2002.
- Rosandić, D., I., *Hrvatski jezik u srednjoškolskoj nastavi*, Zagreb, 1996.
- Scott, C. M., *Spoken and written syntax*, u knjizi: *Later language development: ages nine through nineteen*, ur. Nippold, M. A., Austin, 1988.
- Silić, J., Pranjković, I., *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb, 2005.
- Simeon, R., *Enciklopedijski rječnik lingvističkoga nazivlja*, Zagreb, 1969.
- Težak, S., *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika*, Zagreb, 1996.

DRAMA TEXT AS A METHODOLOGICAL TEMPLATE IN TEACHING THE FIRST LANGUAGE SYNTAX

SUMMARY

In teaching the first language syntax, drama text could be used as a sample of the spoken language syntax. It is a good template for learning about “incompletely structured sentences”, so abundant in our daily conversation, as well as for learning about more complete structured spoken sentences that could be compared with sentences from written texts.

Key words: drama text, syntax, spoken sentence syntax, written sentence syntax

